

PERFORMERS

MAGAZINE

MAGAZINE VOOR UITVOERENDE KUNSTENAARS | APRIL 2021 | NR. 1 | JAARGANG 21

MUZIKAAL ERFGOED
DREIGT TELOOR TE GAAN

MARTIN VERDONK
'CORONA SUCKS,
MAAR IK MAAK ER WAT VAN'

performers
Sena

van de redactie

ONZEKERHEID

Ook dit eerste magazine van het nieuwe jaar staat in de schaduw van de voortdurende crisis en van blijvende onzekerheid.

De afgelopen verkiezingen lijken geen grote veranderingen in de samenstelling van de regering of in cultuurbeleid te zullen brengen. Maar ook op dat gebied: het zal moeten blijken. De kabinetsformatie zou best eens langer dan verwacht kunnen duren.

Ook het Europese Hof draagt bij aan onzekerheid (zie p.20 van dit magazine). Sena zal voor Amerikaanse rechthebbenden moeten gaan incasseren en voor de zekerheid de aansluitingscontracten aanpassen ten behoeve van muziek in audiovisuele producties.

Positief binnen de voortdurende crisis is de extra steun die onder meer via Sena opnieuw beschikbaar zal komen via het Steunfonds Rechtensector (zie p.26). Maar het meest positief zijn misschien alle verhalen in dit magazine van musici die ondanks alles doorzetten. Met en zonder hulp.

Daarin schuilt ook een gevaar: kunstenaars zijn vanouds zelf de grootste subsidiegevers van de cultuur en ook nu produceren en scheppen musici, net als andere makers, omdat we dat nu eenmaal moeten doen.

‘HET MEEST POSITIEF ZIJN MISSCHIEN ALLE VERHALEN IN DIT MAGAZINE VAN MUSICI DIE ONDANKS ALLES DOORZETTEN’

Te vaak is daar in het verleden misbruik van gemaakt; ook Henk Westbroek herkent de besteding van steungelden voor de publieke omroep als niets nieuws (zie p.27).

Te hopen is dat deze crisis dat beter zichtbaar maakt en dat het nieuwe kabinet na corona werk zal maken van een eerlijke beloning. Iets waar eerdere regeringen veel over spraken, maar weinig in wisten te veranderen. De praktijk van alledag bleek telkens robuuster dan goede bedoelingen.

Dat gezegd zijnde wensen wij u veel leesplezier en willen wij u niet deprimeren. Hopelijk komt er een nieuwe start in of na de zomer. Het is er tijd voor; we zijn er klaar voor. Ook bij Sena.

PERFORMERS MAGAZINE

wordt uitgegeven onder verantwoordelijkheid van de Sena-sectie Uitvoerende Kunstenaars. Het blad is bestemd voor rechthebbende uitvoerende kunstenaars en andere geïnteresseerden. Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend.

©2021 Sena-sectie Uitvoerende Kunstenaars

HOOFDREDACTEUR: Erwin Angad-Gaur

REDACTIE: Jeroen Akkermans,
Erwin Angad-Gaur,
Matthijs van Duijvenbode,
Anita Verheggen

EINDREDACTIE: Jeroen Akkermans

VORMGEVING: Robert Swart

COVERFOTO: Martin Verdonk

Foto: Ivo van der Bent

ILLUSTRATIES: Robert Swart

OPLAGE: 17.980 ex.

AUTEURS: Guido van Oorschot, Erwin Angad-Gaur,
Jimmy Tigges, Rianne van der Molen,
Erik Thijssen, Sandra Havekes, Jowi Schmitz,
Anita Verheggen en Henk Westbroek

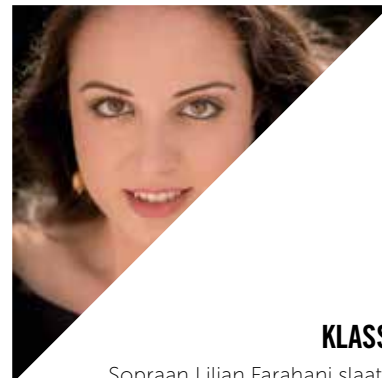
REDACTIEADRES: Catharina van Renneslaan 20,
Postbus 113, 1200 AC Hilversum
Telefoon: (035) 625 17 00
E-mail: performers@sena.nl
Website: www.sena.nl/performers-magazine

MARTIN VERDONK

De man die die zich niet laat kisten door de coronacrisis.

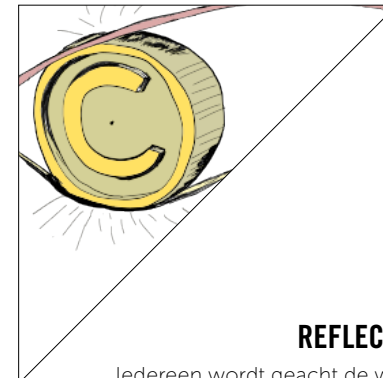
4

KLASSIEK

Sopraan Lilian Farahani slaat zich creatief door haar 'lege' agenda heen.

10

REFLECTIES

Iedereen wordt geacht de wet te kennen. Een fictie, maar wel een nuttige.

12

MUZIKAAL ERFGOED

We gaan stordig om met de muzikale rijkdom uit onze voormalige koloniën.

14

RAAP-PPI EN ATRESMEDIA

Twee arresten van het Europese Hof van Justitie deden aardig wat stof opwaaien.

20

EN VERDER

7 SENA NIEUWS

8 DE WAARDE VAN MUZIEK

17 PODIUM

18 HOE DOET IE HET?

22 MUZIEKPRODUCTIEFONDS

26 STEUNFONDS RECHTENSECTOR

27 HENK WESTBROEK

Percussionist Martin Verdonk (62) vliegt normaal gesproken de wereld over of staat in grote zalen met bijvoorbeeld O'G3NE of Nick & Simon. Nu werkt hij in een supermarkt, tot de theaters en concertzalen weer open mogen. “Ik heb in ieder geval geen slapeloze nachten vanwege geldgebrek.”

Door Rianne van der Molen
Foto's: Ivo van der Bent

In Nederland is het niet altijd makkelijk om van muziek te leven, weet Martin Verdonk. “Ik ben er vaak trots op geweest dat het mij wél lukte. Al 43 jaar lang.” Wie iets van percussie weet, kent zijn naam. Door lezers van de Slagwerkkraan werd Verdonk talloze keren verkozen tot beste percussionist van de Benelux. Hij maakt zijn eigen muziek, neemt met zijn *Martin Verdonk Master Sessions* concerten op met bekende en minder bekende collega's en speelde met grootheden zoals Steve Winwood, Incognito, Richard Bona, Donna Summer, Lionel Richie en Prince. Altijd is zijn agenda vol. “Als je dan door iets van buitenaf wordt stilgezet, is dat heel lastig.”

SUPERMARKT

Dat er bij die eerste lockdown direct ondersteunende regelingen worden aangekondigd, helpt hem amper. “Het is natuurlijk mooi dat de overheid iets regelt, maar op zo'n bedrag is mijn leven helemaal niet ingericht. Mijn vrouw is ook percussionist en daardoor zouden we maar recht hebben op één minimale aanvullende uitkering. Terwijl alle vaste lasten gewoon doorgaan. En als je bijna niets verdient, is de buffer snel op.” Dat wilde Verdonk voorkomen en al in april besloot hij een baantje te zoeken. “Ik zocht iets wat ik kon combineren met de muziek en de uren die ik maandelijks lesgeef aan de conservatoria in Rotterdam en Enschede. Dat lukte. Ik kon kookdemo's in supermarkten gaan geven en nieuwe producten laten proeven aan klanten. Best leuk werk, maar helaas mag dat de

laatste drie maanden niet meer. Nu maak ik winkelwagens schoon en zorg ik ervoor dat iedereen een wagentje meeneemt en een mondkapje draagt.”

Een groot contrast met het leven wat hij gewend was, vol applaus en volle zalen. “Natuurlijk maak ik liever muziek, maar ik probeer er toch wat leuk van te maken. Ik kan wel iedere dag met een lang gezicht in de supermarkt gaan staan, maar dan duren mijn dagen wel heel lang. Ik ga gewoon met een glimlach aan de slag. Corona sucks, maar ik maak er wel wat van.” Verdonk noemt zichzelf nogal realistisch – ‘eerst zien, dan geloven’ – en denkt dat het nog lang zal duren voordat zijn agenda weer helemaal gevuld is met optredens. “Als het weer een soort van normaal wordt, zien we pas hoeveel geld mensen hebben verloren. De horeca zal daar echt van moeten herstellen, voordat ze weer livemuziek kunnen programmeren. En als dat weer kan, zullen ze eerst de kleinere bezettingen vragen. De realiteit is nu eenmaal dat percussionisten pas als laatste aan de beurt zijn. Daar moet ik rekening mee houden. Omdat ik niet meer in onzekerheid wil zitten, blijf ik nog wel even werken bij de supermarkt. Op vrije momenten maak ik dan muziek. Of neem ik voor anderen op in mijn thuisstudio. Ik mis het optreden heel erg, maar heb in ieder geval geen slapeloze nachten vanwege geldgebrek.”

STEVE BOSTON

De magie van optreden voor publiek, deed hem ooit als 18-jarige besluiten om

‘VOLG JE EIGEN PAD’

voor de muziek te gaan. Een paar weken daarvoor had een vriend bij hem een setje bongo's zien liggen. Martin had die jaren eerder van zijn vader gekregen, maar er nooit iets mee gedaan. “Die vriend zei: op school neemt een gymlerares afscheid en ik wil twee nummers voor haar spelen. Kun jij niet meedoen met die bongo's? Je komt toch uit Curaçao? Dan kun je vast wel een beetje trommelen. Daar moest ik heel hard om lachen. Ik heb die dingen van de kast gehaald en ben een beetje gaan oefenen. Wat we precies speelden weet ik niet meer, maar ons optreden was een groot succes. We kregen een enorm applaus en iedereen op school had het erover.” Vanaf dat moment zit Martin vaker achter zijn bongo's en koopt hij met het geld van zijn 18de verjaardag een set conga's. Op gevoel speelt hij mee met pop, jazz- en latinplaten. Via een vriend hoort hij dat percussionist Steve Boston lesgeeft op het conservatorium in zijn woonplaats Arnhem. “Op een dag zat Steve alleen in een lokaal. Ik liep naar binnen en vroeg of we samen konden spelen. Dat vond hij prima, ook al was ik geen leerling van hem. Hij zag wel dat ik aanleg had. Via hem hoorde ik over de opleiding die aan het Rotterdamse conservatorium begon, met als hoofdvak percussie. Daar ben ik voor gegaan.”

In zijn studietijd speelt hij zoveel mogelijk. “In Arnhem, waar ik nog altijd woon, waren er minstens zeven plekken waar ze regelmatig livemuziek programmeerden. Dat is nu bijna allemaal verdwenen. Ik heb gelukkig de gouden tijden meegemaakt.” De studenten die hij nu lesgeeft hebben het zwaarder, gelooft hij. “Dan hoor ik ze zeggen dat het best lekker gaat, omdat ze zeven optredens in een maand hebben. Ik werd vroeger al zenuwachtig als ik minder dan 20 keer per maand had gespeeld.” Toch gelooft hij dat je ook nu je meters kunt maken. Jonge muzikanten moet alleen niet verwachten dat podia direct de rode loper voor ze uitrollen. “Je moet je sporen verdienen. Ik heb vaak genoeg voor enkel consumptiebonnen gespeeld.

Sommige muzikanten klagen dat die jongeren de markt verpesten, maar dat vind ik onzin. Meters maken voor weinig geld hoort er in het begin gewoon bij.”

KIPPENVEL

Minstens zo belangrijk is het volgens Verdonk dat je je eigen pad volgt. Hij focust niet alleen op spelen in de studio en op het podium staan met andere artiesten. “Via Sena heb ik een bijdrage gekregen voor het maken van mijn derde cd. Ik heb nog geen titel, maar het wordt een latinjazz-plaat die nog voor de zomer

moet uitkomen. Zelf doe ik alle percussie. Ik speel samen met muzikanten zoals de Cubaanse drummer Horacio ‘El Negro’ Hernández, drummer Alex Acuña en de Amerikaanse steelpanspeler Andy Narell, dus het wordt erg bijzonder. Het zou geweldig zijn als ik straks met die nummers live kan spelen.”

En al vindt hij het fijn dat hij werk heeft in de supermarkt, Martin kan niet wachten tot hij weer op dat podium staat. “Toen er in de zomer eventjes wat meer mocht, werd ik gevraagd om met musicalster

Willemijn Verkaik te spelen in een voetbalstadion in Oberhausen. Zij is enorm populair daar. Met piano, bas en percussie speelden we een aantal nummers uit Wicked, Ghost en The Waitress. In het stadion zaten verspreid 250 mensen. Al na het eerste nummer kwam er een gigantisch applaus. Ik moest bijna huilen en voelde overal kippenvel. Jeetje, dacht ik, wat heb ik dit gemist. Met alles in mij hoop ik dat dit weer terug zal komen.”

Kijk naar de Humble Heroes-sessie met Martin Verdonk via: dutchperformershous.nl

OPROEP ARTIESTEN AAN HET WOORD

Het Sena Performers Muziekproductiefonds is al jaren hét financiële duwtje in de rug voor professionele muzikanten die een opname willen maken. Heb jij ooit een aanvraag gedaan voor het Sena Performers Muziekproductiefonds en wil jij meer vertellen over wat je met het geld van het fonds hebt gedaan? Dan komen we graag met je in contact. Op onze website laten we regelmatig artiesten aan het woord die vertellen hoe ze het geld vanuit het fonds hebben besteed.

Het geld van het Sena Performers Muziekproductiefonds kan op verschillende manieren ingezet worden. Zo kun je onder andere lezen dat vocalist KaliBwoy producers heeft kunnen betalen om zijn EP af te ronden. De Utrechtse indiepopband Banji heeft een deel van de studiokosten, het mixen en de mastering gefinancierd vanuit het fonds. En in dit nummer vertellen schrijfster, actrice en zangeres Marieke Koopman, spacerockband Temple Fang en rock & soul artist Dursun Erbay wat ze aan de Sena-bijdrage hebben gehad (zie p. 22).

Lees alle inspirerende verhalen op onze website: www.sena.nl/artiestenaanhetwoord. Wil je graag je verhaal vertellen, stuur dan een e-mail naar communicatie@sena.nl.

Foto: Fotostudio 422

Sena Nieuws

WEBINARS SENA SESSIONS ONLINE

Hoe moet je repertoire aanmelden? Wat is ongeclaimd repertoire? Je hebt tracks aangemeld en wat gebeurt er dan eigenlijk? Hoe kun je een aanvraag doen bij het Sena Performers Muziekproductiefonds? De afgelopen jaren organiseren we regelmatig bijeenkomsten in het land waarbij we antwoord gaven op deze vragen en in gesprek gingen met (toekomstige) rechthebbenden. Door corona is dit uiteraard niet mogelijk. Daarom zijn we met de Sena Sessions Online gestart. Iedere eerste dinsdag van de maand om

15.30 uur gaan onze collega's dieper in op een onderwerp en kun je online je vragen stellen. De eerstvolgende sessie is op dinsdag 6 april. Je kunt het live bekijken via YouTube of Facebook. Houd onze socials en website in de gaten voor de onderwerpen. Ben je niet in de gelegenheid om live te kijken? De sessies worden opgenomen en kun je later terugkijken via YouTube. Is er een onderwerp waar je meer over wilt weten? Dan horen we graag van je. Wellicht kunnen we hier invulling aan geven in een van de sessies. Je kunt dit laten weten via communicatie@sena.nl.

SAVE THE DATE VVA ONLINE: MAANDAG 10 MEI

Op maandag 10 mei vindt van 14:30 tot 16:30 uur de online Vergadering van Aangeslotenen (VvA) plaats. Door de nu geldende coronamaatregelen verwachten wij helaas ook dit jaar niet fysiek bij elkaar te kunnen komen. Dat hoeft echter geen belemmering te vormen voor je deelname aan de vergadering. De VvA van vorig jaar heeft aangetoond dat een virtuele bijeenkomst ook goed werkt. Je kunt de VvA dus online volgen en jouw vragen aan de sectie-afgevaardigden stellen. De officiële uitnodiging volgt nog, maar zet je de datum vast in je agenda?

DE WAARDE VAN MUZIEK

Elke winkel heeft een eigen publiek en een eigen sfeer. Die sfeer wordt mede bepaald door het interieur, de bediening – en vaak ook door de muziek. Performers Magazine praat met Marc Coonen, deejay van het Fortuna Sittard Stadion.

Door Jimmy Tigges
Foto: Minke Faber

Ook in coronatijden wordt er gevoetbald. En daar hoort muziek bij, al is er geen publiek. “Je probeert de sfeer toch te behouden, anders kan je net zo goed Sky Radio opzetten”, zegt stadion-deejay Marc Coonen van Fortuna Sittard. Hij begint nu een halfuurtje later, maar met dezelfde insteek: sfeer opbouwen richting spelersopkomst. Normaliter start hij anderhalf uur voor de aftrap. “De muziek draagt bij aan de sfeerbeleving, maar de sportieve prestaties blijven natuurlijk bepalend. Als je in degradatienood zit, voegt feestmuziek weinig toe. In goede tijden draai ik voetbalstadionhits als *Pretty Belinda* van Chris Andrews of *Amarillo* van Albert West of *Walk of Life* van Dire Straits. Het is continu zoeken naar een compromis, waarin zowel de basisschoolleerling die voor het eerst komt als de zestigplusser zich kan vinden.”

Het laatste kwartier voor de aftrap kent een vast patroon. “Ik begin met het refrein van Abba’s *Fernando*, als eerbetoon aan oud-Fortunaspeler Fernando Ricksen die aan ALS is bezweken. Als de opstellingen zijn omgeroepen draai ik *Judgement Day*

van Robby Valentine, een couplet en het refrein.

Dat nummer beschrijft perfect het gevoel van supporters vlak voor het beginsignaal. Dan volgt *Gael Greun* (geel groen, de clubkleuren) van Arno Lemaire, een uptempo-Fortunaplaat. Daarna stukjes house, van *The Chase* van Dimitri Vegas, *Just Can’t Get Enough* van Charlie Lownoise of *On The Move* van Barthezz. Bij de spelersopkomst start ik de originele versie van *Nao Veure Fortuna*, voorafgegaan door de oproep om te gaan staan voor het clublied van Fortuna Sittard. Als goaltune hebben we *Beast* van Dimitri Vegas, een instrumentale versie van Kim Wilde’s *Cambodia*.”

Als het publiek, in dialect, eigen teksten zingt op een bestaande melodie, wil hij wel eens inhaken door in de rust de originele plaat te starten. De spelersopkomst na de pauze wordt begeleid door de *Theme Song* van de Amerikaanse tv-serie *The Office*. Lekker vrolijk. En als er gewonnen is, schalt na afloop *Les Lacs de Connamera* van Michel Sardou door de stadionspeakers. Een live-uitvoering. “Op het instrumentale deel kan je lekker meezingen. Na de huishoudelijke mededelingen door de stadionspeaker draai ik *Give It Up* van Captain Jack. Meestal lopen de spelers dan naar de groep trouwste aanhangers, om die te bedanken. Dan fade ik de muziek, want dat is een interactie tussen spelers en fans. Dan moet het geluid uitstaan.”

Bij het inhaken op de omstandigheden schuwt hij de humor niet. Dan zet hij bijvoorbeeld *Hot! Hot! Hot!* van Buster Poindexter op als het vriest dat

het kraakt. Of *Koud Hè*, van Spaan en Vermeegen.

“Een tijdlang bivakkeerden we in de kelder van de eerste divisie. Als we dan op een gure maandagavond voor 1500 toeschouwers van een belofte-team verloren, draaide ik *I Don’t Like Mondays* van de Boomtown Rats of *That’s The Way It Is* van Bruce Hornsby. Dat doe je voor de fans die in weer en wind hun club blijven steunen in de allerslechtste jaren. Zij vormen de ruggegraat van de club.”

Al ruim twintig jaar heeft de nu 42-jarige Coonen veel plezier in zijn vrijwilligersjob. “Ik ben supporter van kleins af aan. Ik besef dat het iets is dat je mág doen, het is geen vanzelfsprekendheid. De vrijheid die ik van de club krijg ervaar ik als heel prettig. Nee, aan stoppen denk ik nog niet.”

ALS HET PUBLIEK, IN DIALECT, EIGEN TEKSTEN ZINGT OP EEN BESTAANDE MELODIE, WIL HIJ WEL EENS INHAKEN DOOR IN DE RUST DE ORIGINELE PLAAT TE STARTEN

MARC COONEN, DEEJAY VAN HET FORTUNA SITTARD STADION

Was 2020 het doorbraakjaar geworden van Lilian Farahani? De sopraan aarzelt. Zonder virusperikelen zou ze hoofdrollen hebben gezongen bij operahuizen in Amsterdam en Essen. Ook zou ze naar Aix-en-Provence zijn gereisd, voor een wereldpremière in een vermaard operafestival. “Ik probeer het niet te voelen als een gemiste doorbraak. Maar het klopt, 2020 belooft mijn beste jaar tot nu toe te worden.”

Desondanks is ze in haar nopjes. Lilian Farahani (30) kan zich even wijden aan alles wat het leven nog meer te bieden heeft. “Een huis kopen en verbouwen bijvoorbeeld. En zwanger worden, voor het eerst. Half april ben ik uitgerekend. Dan kan ik begin juni opnieuw naar Aix-en-Provence voor de repetities van *Innocence*, een nieuwe opera van de Finse componiste Kaija Saariaho. En nu maar hopen dat die première wél doorgaat.”

WETEN WANNEER TE PIEKEN

Farahani werd geboren in Den Haag, als kind van een Nederlandse moeder en een Iraanse vader. Ze viel op in schoolmusicals en sloot haar conservatoriumopleiding cum laude af. 2016 werd een sleuteljaar: ze drong door tot een jongtalentproductie van de 18de-eeuwse opera *Il matrimonio segreto*, het geheime huwelijk, van Domenico Cimarosa. “Er zat een medewerker van het impresariaat IMG Artists in de zaal. Toen het operahuis van Nancy voor hetzelfde stuk een invaller zocht, schoof zij mij naar voren.”

Ook daardoor bleef Farahani het lot van menig beginnend operazanger bespaard: eindeloos sjouwen van auditie naar auditie. “Maar vergis je niet,” zegt ze. “De ware auditie begint ná de auditie. Gewoon je werk doen is niet goed genoeg. Wil je worden teruggevraagd, dan moet je er met kop en schouders bovenuit steken. Ik heb leren omgaan met die druk. Zoals ik ook heb geleerd mijn enthousiasme te kanaliseren. Vroeger stortte ik me halsoverkop in een rol. Nu weet ik wanneer ik moet pieken en wanneer een sluimerstand volstaat.”

MARIONET

Financieel slaat ze zich door de crisis heen. Tijdens de eerste lockdown kreeg ze Tozo-steun, de tijdelijke overbruggingsregeling voor zelfstandig ondernemers. “Ik had bovendien het geluk dat ik was geboekt door een paar grote operahuizen die een annuleringsvergoeding hebben betaald. Verder kwamen er een paar lastminutedingen voorbij, zoals een optreden in de Empty Concertgebouw Sessions.” Keurig geregeld, wat in de operawereld niet vanzelf spreekt. “Een voorbeeld? Een theater zegt je te willen hebben, maar gaat toch met iemand anders in zee. Of een contract is al getekend en dan trekt men er alsnog de stekker uit. Dan voel je je een marionet. Maar ja, wat moet je, een advocaat sturen? Soms is opera best een lullige business.” Van collega's hoort ze schrijnende verhalen. Werkloze zangers die in coronatijd een bijbaan moeten nemen, maar twijfelen of ze daar wel goed aan doen. “Wat als een concertserie je opeens een prachtig aanbod doet? Je trekt toch een beetje een deur achter je dicht, misschien is er geen weg meer terug. Dat moeten we niet vergeten: de crisis in ons vak reikt verder dan de centen.”

LEVE HET LEVEN

Door Guido van Oorschot

Foto: Fleur Bijleveld

De sopraan Lilian Farahani slaat zich creatief door de coronacrisis heen. En hoopt dat een belangrijke wereldpremière doorgaat.

DE GEACHTE LEZER

‘Iedereen wordt geacht de wet te kennen.’ Het is een van de basisprincipes van het recht, dat vaak aangehaald wordt en misschien symbool kan staan voor onze verhouding tot het recht en de aard ervan.

Door Erwin Angad-Gaur Illustratie: Robert Swart

Het principe is uiteraard een fictie, zoals veel principes een fictie zijn. Maar het is bij nadere beschouwing minder fictief dan velen zullen denken. Iedereen wordt ‘geacht’ de wet te kennen wil niet zeggen dat wij van elkaar verwachten dat wij hem als een ouderling die Gods woord weet te citeren bij oproep regel voor regel op kunnen lepelen. Het wil zeggen dat on-

bekendheid met een wet geen verweer is bij een rechter en ook dat wetten kenbaar moeten zijn: men kan tenslotte niet geacht worden iets te kennen dat onbereikbaar is. Daar wringt uiteraard iets. Geen Nederlander, zelfs hoogleraren in het recht, kent de totaliteit van de wetgeving, die bovendien dagelijks verandert en wordt aangevuld en bestaat uit verdragen, Europese Richtlijnen, wetten, algemene maatregelen van bestuur

(amvb's), vele vormen van (gemeentelijke en ministeriële) verordeningen en zo nog een en ander. Laat staan dat er een Nederlander bestaat die de wet niet enkel kent, maar ook ten volle begrijpt. Want niet alleen verandert wetgeving, ook de interpretatie van wetgeving verandert dagelijks. (Een goede illustratie zijn de arresten van het Europese Hof in de RAAP- en vooral de Atresmedia-zaak – zie p. 20 van dit magazine. Tot het moment van de duiding van het Hof dachten wij de wet te kennen. Na de duiding, duikt

een leger juristen op de arresten om de betekenis van de nieuwe duiding te duiden. En het bleef nog lang onrustig in de stad...)

Dat neemt niet weg dat wie een moment stilstaat bij de betekenis van het recht, van wetten en wetgeving, die de ordening van onze maatschappij bevatten, zich kan verbazen over de mate waarin de gemiddelde Nederlander de wet vooral *niet* kent.

De vraag waarom fundamentele vakken als rekenen en taal, aardrijkskunde, geschiedenis en cultureel onderwijs wel en rechten niet standaard op school onderwezen worden wordt zelden gesteld, maar is waard gesteld te worden. De wet is ontoegankelijk, vooral omdat gepoogd wordt precies te formuleren, in woorden die voor de meesten van ons een vorm van geheimtaal zullen lijken en moeilijk te achterhalen en doorgronden zonder een uitgebreide studie naar de wet zelf, de wetsgeschiedenis en jurisprudentie (de wijze waarop de wet in de loop der jaren in rechtspraak geïnterpreteerd is en wordt) – de wordingsgeschiedenis

‘OOK VEEL WERELDSTERREN EN ZELFS SOMMIGE DIRECTEUREN VAN PLATENMAATSCHAPPIJEN OF VAN RECHTENORGANISATIES KENNEN DE WET NAUWELIJKS’

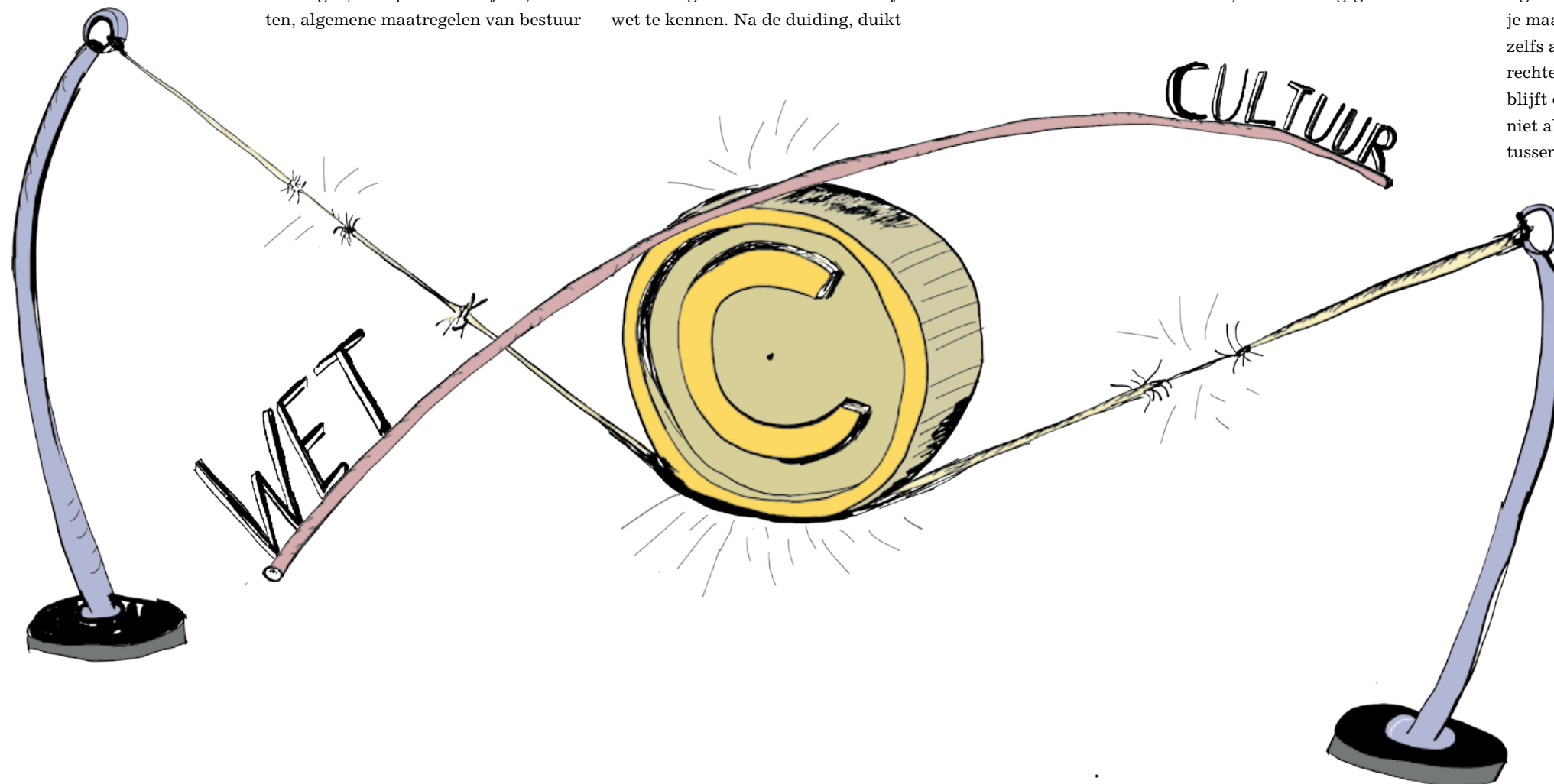
en het leven na de geboorte van een wet, kortom.

Persoonlijk zou ik het nuttiger achten dat elke Nederlander leert hoe het juridische systeem in elkaar steekt, dan dat wij leren welke hoofdsteden bij welke provincies van de Verenigde Staten of van Canada behoren, maar dat kan aan mijn volstrekte onvermogen dergelijke rijtjes te onthouden liggen. Niettemin: voor musici en voor kunstenaars en uitvoerend kunstenaars zou vooral kennis van het auteurs- en naburig recht nuttiger zijn dan de rijtjes van de geografie (in een wereld met satnav ook minder van belang dan in tijden die nog niet zo ver achter ons liggen).

Alles wat een maker maakt heeft een relatie tot het auteursrecht, het naburig recht of zelfs het merkenrecht. Wat je maakt of vastlegt is jouw eigendom; zelfs als je het verkoopt, of als je al je rechten weggetekend denkt te hebben, blijft er een fundamentele verbintenis, niet alleen moreel maar ook juridisch, tussen een maker en zijn werk.

Uiteraard, je kunt contracten overlaten aan de juristen van de vakbond of aan je manager (die overigens vaak ook geen jurist is), maar basiskennis van de economische waarde in de wereld waarin je werkt, buiten de emotionele of culturele waarde die velen van nature nastreven, is onontbeerlijk om niet bedrogen te worden of om domweg geen geld te laten liggen dat je goed gebruiken kunt.

Misschien dat deze laatste maanden van de coronacrisis (laten we positief denken), de laatste maanden van opgesloten thuiszitten, een gelegenheid bieden onze wetskennis bij te spijkeren. Een mooi startpunt daarvoor is www.auteursrechtuitleg.nl (Wc-eend raadt Wc-eend aan, ik geef het de lezer toe, maar met een goede intentie.) Een versie voor engelstaligen en buitenlandse studenten is te vinden via www.copyrightexplained.nl Lees jezelf bij. Het is onnodig en bovendien onmogelijk de wet in al zijn details te kennen, maar wie geacht wordt hem te kennen op de momenten dat het erop aankomt (en de momenten waarop je misschien niet eens weet dat het erop aankomt) doet er goed aan om die basis goed te kennen. Niet alleen als maker van je eigen werk, maar ook omdat elke maker het werk van anderen gebruikt en er verstandig aan doet te weten wat hij mag en wat hij niet mag, of minstens wanneer het moment gekomen is dat even nader uit te zoeken en te weten waar dat te doen. Ik geef het toe: ook veel wereldsterren en zelfs sommige directeuren van platenmaatschappijen of van rechtenorganisaties kennen de wet nauwelijks. (Ik zal geen namen noemen.) Dat kun je uiteraard als legitimatie beschouwen het ook allemaal niet te weten of te willen weten. Maar ik zou zeggen: doe er je voordeel mee. Je wordt in ieder geval geacht dat te doen of gedaan te hebben.

‘LATEN ZE NU ECHT EENS EEN ANTILLIAANS NUMMER DRAAIEN’

Door Jimmy Tigges

Op subsidie hoeft Antilliaanse en Surinaamse muziek niet meer te rekenen en daar kan Ronald Snijders zich aardig over opwinden. “Waarom is er niet vaker Surinaamse kaseko en kawina op de radio te horen?”

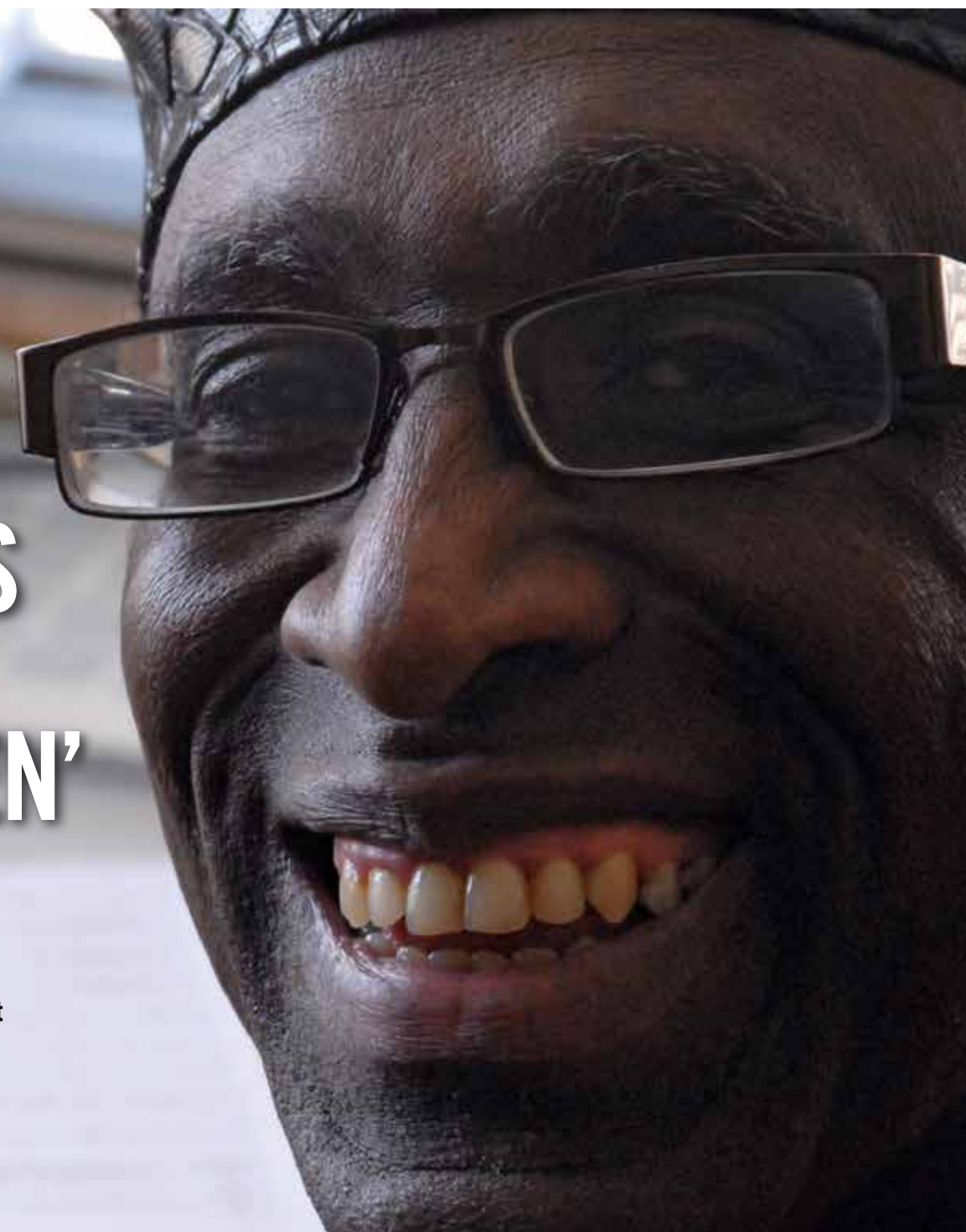

Foto: Minke Faber

Snijders wordt in april zeventig maar blijft onverminderd actief, ook in coronatijden. Met – corona volente – bijzondere optredens, een expositie in Delft, een jubileum-cd en een (dubbele) autobiografie in wording.

“Liefde gaat niet met pensioen,” verklaart hij, “en muziek is mijn liefde.” Recentelijk voorzag hij een indringende documentaire over de expositie Slavernij in het Rijksmuseum van muziek. Liedjes over corona, een nieuw kerstnummer, ze

kunnen zomaar ontstaan. Het vuur is nog lang niet gedoofd.

VLIEGENDE DOORSTART

Snijders heeft al een Surinaamse nummer 1-hit op zijn naam staan, als hij op 4 september 1970 in Nederland landt om aan de TH Delft weg- en waterbouwkunde te gaan studeren. Parallel aan zijn studie ontpopt hij zich tot *the most swinging flutist from the Netherlands*. In 1973 wint hij de persprijs op het Jazz Concours te

Laren en wijdt de Wereldomroep een documentaire aan hem. Hij brengt vijftig lp's en cd's uit, voornamelijk in eigen beheer. Surinaamse kaseko en kawina combineert hij met invloeden uit de jazz, funk, pop en wereldmuziek. Hij speelt op festivals in Afrika, VS, Cuba en Zuid-Amerika en staat tig keer op het North Sea Jazzfestival. Hij wint prijzen, wordt koninklijk onderscheiden. Aan de UvA studeert hij in 1991 af als etnomusicoloog, als schrijver levert hij een belangrijke bijdrage aan de serieu-

ze geschiedschrijving van Surinaamse muziek.

Terecht wordt hij in het boek *40 Jaar Surinaamse muziek in Nederland* (Marcel Weltak e.a., 2017) geportretteerd als een van de fakkeldragers. De kunst en cultuur uit zijn geboorteland zal hij immer blijven koesteren en uitdragen, waar hij ook verkeert.

INDRUKWEKKEND

Onvergelijkbare hoogtepunten maakte hij

mee, allemaal dankzij de muziek. “Sommige dingen beleef je een of twee keer in je leven, maar zijn blijvend indrukwekkend. Zoals die keer dat ik met Boy Edgar heb gespeeld. Van Willem Breuker heb ik veel geleerd op zakelijk gebied.” En dan die reis naar Brazilië, begin 2020, waar hij het restaurant bezocht waar Jobim en De Moraes hun inspiratie opdeden voor hun beroemde compositie *The Girl From Ipanema*. “Dat was voor mij een soort mekka. Daar is mijn liefde voor Braziliaanse muziek begonnen, al in mijn jeugd.” In die vijftig jaar zag hij de Surinaamse muziekscene groeien. “Rond de onafhankelijkheidsverklaring in 1975 kreeg de kaseko een kwaliteitsimpuls, onder anderen door zanger Lieve Hugo. Er kwamen steeds meer bandjes en feestjes. Ook in de jazzwereld zag je een doorontwikkeling, door bands als Fra Fra Sound.” Hij juicht de toenemende documentatie over Surinaamse muziek in beeld- en boekvorm toe, maar op de radio en tv mist hij die aandacht. “De publieke radio draait nooit Surinaamse of Antilliaanse muziek met referentie naar die gebieden. Daar zweren ze bij een Anglo-Amerikaanse formule.”

Niks mis met Amerikaanse muziek, zelf heeft hij pas nog in de auto zitten springen op de funk van Herbie Hancock met ‘die te gekke drummer’ Mike Clark, maar: “Laten ze nu echt eens een Antilliaans nummer draaien. Surinaamse en Antilliaanse muziek wordt niet meer gesubsidieerd door Den Haag, niemand kijkt ernaar om. Ongelofelijk hoor. Veel muziekinvloeden in Nederland komen van migranten uit de voormalige kolonies. Kijk maar naar de Indorock.”

Hij refereert aan zijn optreden met de band van Setish Bindraban in *De Wereld Draait Door*, in 2019. “Dat was een happening, de cameramensen stonden te dansen achter hun camera's. De vlam sloeg in de pan, een bewijs dat het kan. Ik denk dan daarna: waarom bellen ze ons niet op voor optredens? Als ik ergens gevraagd word, staat de tent geheid op zijn kop.”

MUZIKAAL ERFGOED

Muziekjournalist Stan Rijven, drijvende kracht achter het platform World Music Forum NL, betreurt die slordige omgang

met de muzikale rijkdom uit onze voormalige koloniën. “Kees de Koning, van Top Notch, bracht in 2013 als eerste de Surinaamse populaire muziekhistorie op cd uit,” zegt hij. “Compilaties. In die zin is er belangstelling, maar op de Nederlandse media hoor en zie je er niks van terug. Invloedrijke jazzmusici als Rob Agerbeek en Chris Hinze hebben Indisch bloed, de Haagse beat was ondenkbaar geweest zonder de Indorock. In Nederlandpopgroepen als Alquin, Brainbox, Dragonfly en Loïs Lane speelden allerlei Indische muzikanten.”

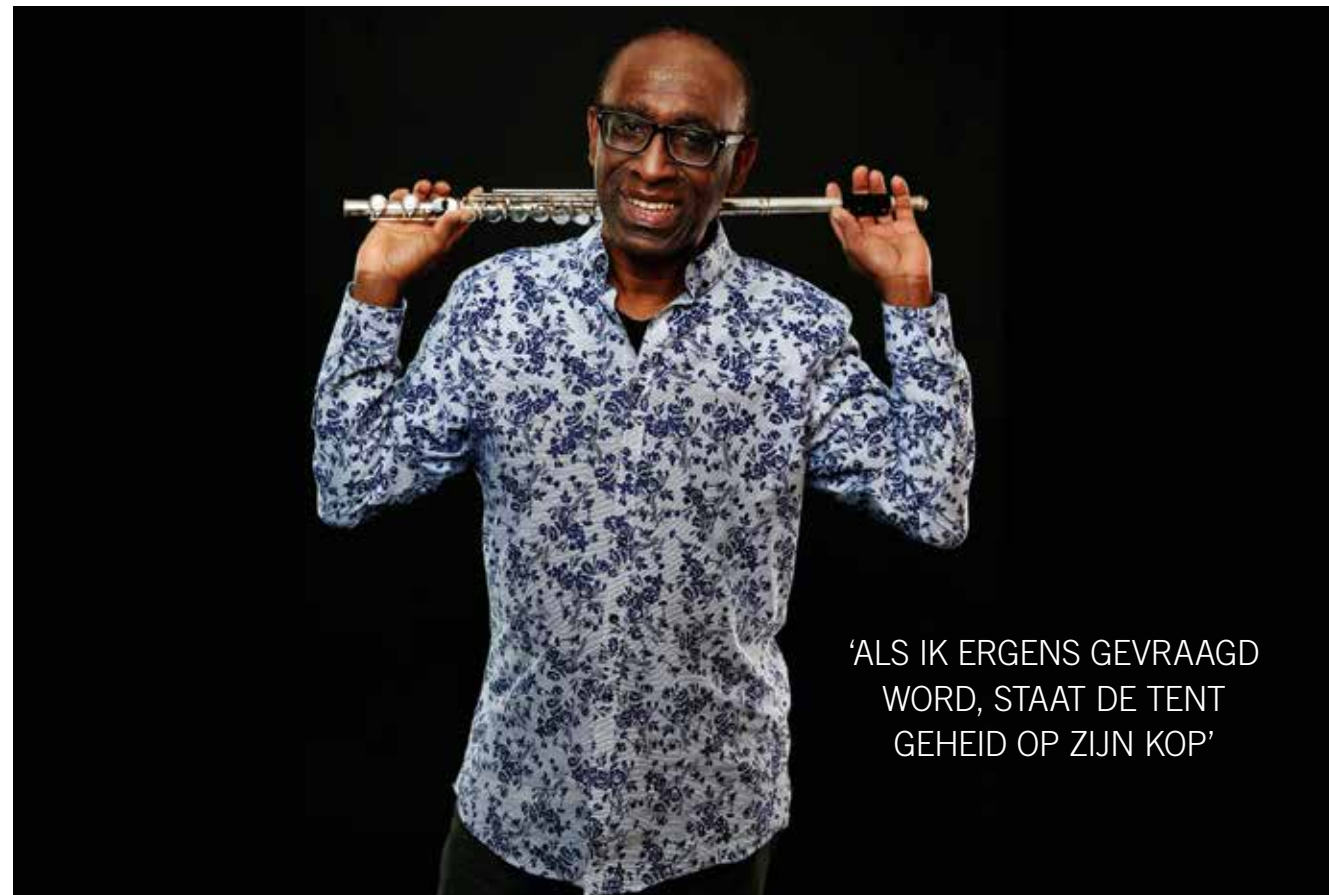
Hij memoreert de sluiting van podia als Tropentheater (Amsterdam, 2013) en RASA (Utrecht, 2017), waar de migrantencultuur werd omarmd. “Het archief van RASA werd op straat gezet. Daar lag een goudmijn aan muziekhistorie met veertig jaar aan concertopnames. Die hebben we te elfder ure kunnen redden.”

Toch ziet hij lichtpunten. “De Popprijs van Noorderslag 2016 ging naar een rapcollectief. De zaal liep half leeg, maar die jongens zijn nu allemaal doorgebroken. Mojo begon 2014 met WOO HAH!, een hiphopfestival in Tilburg, voor drieduizend bezoekers. Nu komen er 40.000.

Mojo zag er terecht een nieuwe markt in. Artiesten zullen ook kaseko gaan oppikken en er mengvormen van maken.”

Breed gezien constateert hij een groeiende belangstelling. “Dat fantastische boek van Anton de Kom, *Wij slaven van Suriname* uit 1934, is vorig jaar opgenomen in de canon van de Nederlandse geschiedenis. De meeste musea vullen de zwarte historie opnieuw in, het bewustzijn groeit overal. De Grote Suriname-tentoonstelling in de Nieuwe Kerk (Amsterdam, 2019) was bijna permanent uitverkocht. Helaas zonder een spatje aandacht voor de rijkgeschakeerde Surinaamse muziekhistorie.”

Rijven schetst hoe via contractarbeiders – door Nederland naar Suriname gebracht – de Surinaams-Javaanse gamelan maar ook de Surinaams-Hindoestaanse muziek ontstond. “Hindoestaanse blues uit de diaspora, zanger Raj Mohan weet er alles van, maar in Nederland is die geschiedenis totaal genegeerd. Zo'n 300.000 Hindoestaanse nakomelingen kwamen vanuit Suriname hierheen. Ze ontwikkelden een eigen cultuur die je nooit op radio of tv

‘ALS IK ERGENS GEVRAAGD
WORD, STAAT DE TENT
GEHEID OP ZIJN KOP’

Foto: Raul Nijhorst

tegenkomt. Maar dat gaat gebeuren met diversiteit als het nieuwe toverwoord, mede onder invloed van Black Lives Matter. En los daarvan, zie de enorme populariteit van reggaeton vol afro- en latin grooves. Beoncé en Madonna weten er alles van”.

VERNIEUWING

Ronald Snijders kijkt met gemengde

gevoelens naar hoe de hedendaagse rap en hiphop worden omarmd als iets nieuws. Het zij zo, zegt hij, “maar bijna al die nummers zijn – vaak zwakkere – herinterpretaties van beats die ik ken van James Brown, Sly Stone, Herbie Hancock, Earth, Wind & Fire uit de seventies. Kaseko en kawina zitten ook vol met beats. Als hiphoppers daarmee aan de slag zouden gaan, gaat het dak eraf.”

Je moet als scheppend persoon altijd de deur openhouden voor vernieuwing, vindt de Delftenaar. “Die is onontbeerlijk voor iemand met muziek als passie. Je weet nooit waar die spreekwoordelijke bom vandaan komt, de ‘bom’ die deuren opent. Herbie Hancock is door Miles Davis elektrische piano gaan spelen. Zo kwam hij op zijn kameleonachtige muziek. Ook zo’n kunstenaar die steeds verder gaat in plaats van voortborduren op wat hij al deed. Charlie Parker deed zijn virtuositeit op bij een big band in Kansas. Daarna nam hij de ritmische offbeat van drummer Kenny ‘Klook’ Clarke over. Mede daardoor is bebop ontstaan, samen met invloeden van trompettist Dizzy Gillespie, pianist Thelonius Monk en later trompettist Miles Davis. Dat groeide uit tot de gevestigde orde. Dat is het eeuwige ongrijpbare van de kunst. Dat maakt mij blij: er is altijd wat te doen.”

info:

<https://www.facebook.com/ronald.snijders.3>
www.worldmusicforum.nl

Ronald Snijders ontvangt de persprijs Jazzconours Laren, 1973.

Foto: NOS

PODIUM

Karlijn Profijt is subsidiecoördinator bij het Fonds Podiumkunsten (FPK). Zij coördineert o.a. het beoordelingsproces van de popsubsidieregeling Upstream: Music waarmee (pre)mid-career-artisten een nieuwe (vervolg)stap kunnen zetten in hun muzikale carrière. De regeling wordt gefinancierd door OCW en Sena. Dit jaar beslissen zij of Upstream een vervolg krijgt. Door Anita Verheggen

‘De signalen uit de popsector zijn heel positief’

Upstream: Music bestaat inmiddels 2 jaar; zie je veranderingen in wie er aanvraagt en hoe de aanvragen worden beoordeeld?

“Ja, het is echt gaan leven in de popsector. In het begin kregen we soms aanvragen die niet aansloten bij de criteria van de regeling. Inmiddels bereiken we de acts die we voor ogen hadden. Dat zijn (pre)mid-career-artisten die hun strepen hebben verdiend. Ze hebben goed nagedacht over de volgende stap in hun carrière waar ze Upstream voor willen inzetten. Verder merk ik dat de adviseurs die de aanvragen beoordelen steeds beter in staat zijn om vast te stellen wat ze goed of slecht vinden in een aanvraag. Dat is echt een proces geweest van ‘trial and error’. De adviseurs zitten nu steeds meer op één lijn bij de beoordeling en wij daardoor ook.”

Voldoet de subsidieregeling aan zijn eigen doelstellingen?

“Ik vind dat in deze coronacrisis lastig te beantwoorden. Het doel van de regeling is om een beter verdienmodel voor artiesten te bewerkstelligen en live optredens zijn vaak de grootste inkomstenbron. Die optredens zijn nu weggefallen waardoor het lastig is om de doelstelling te meten. Wel hoor ik van veel artiesten dat ze door de bijdrage uit Upstream: Music de vrijheid voelen om te doen wat ze willen doen en daar de tijd voor kunnen nemen. Ze kunnen artistieke keuzes maken die ook hun financiële positie op lange termijn kunnen verbeteren.”

Is het subsidiebudget van het afgelopen jaar ondanks de coronacrisis helemaal opgebruikt?

“Ja en dat is een goed teken. Artiesten zijn nog steeds bezig met het maken van nieuw materiaal. Soms zijn aanvragen ook corona-gerelateerd zoals bij de band My Baby, die een album wil maken dat beter aansluit op streaming en radio.”

Een deel van de subsidie is een lening. Hoe gaat het FPK om met het terugbetalen daarvan in deze crisistijd?

“Wij hebben alle aanvragers uitstel van aflossing verleend, maar een aantal heeft de lening al afgelost. We hebben nog weinig signalen ontvangen dat aflossing niet mogelijk is, maar de balans

Foto: FPK

kunnen we pas later opmaken. Nieuwe aanvragen houden al rekening met corona. Aanvragers hanteren flexibele budgetten en verschillende scenario’s. Een groot compliment voor de popsector dat er zo realistisch en creatief met de situatie wordt omgegaan!”

Wanneer en hoe wordt er een besluit over voortzetting van Upstream genomen?

“We laten de regeling de komende maanden evalueren door een extern onderzoeksbureau en koppelen de resultaten terug naar Sena en het ministerie van OCW. Op basis daarvan wordt er een beslissing genomen over voortzetting. Wat mij sterkt is dat de signalen uit de popsector heel positief zijn. En daar doen we het voor. We hebben in 2 jaar tijd al 38 artiesten uit alle hoeken van de sector gehonoreerd, van metal tot hip hop. De evaluatie is een mooi aangrijpingspunt om te kijken wat er nog beter kan.”

HANS HASEBOS (64) IS COMPOSIT, MULTI-INSTRUMENTALIST, VIBRAFONIST, TAI-CHI-LERAAR EN BEELDEND KUNSTENAAR.

WAT DOE JE ZOAL?

"Het is coronatijd dus veel ligt stil. Ik werk aan een soloalbum met als titel: Haas 1. Het is computermuziek: beats en songs. Ik componeer en speel alle instrumenten, Dirk Hilarius Hofstede schrijft de teksten. Het wordt een tweeluik: beats die mij doen dansen en songs die, zoals het hoort in popmuziek, gaan over de liefde. Ook speel

ik in een bandje in oprichting, ik heb net een nieuwe opdracht om een soundscape te maken, er zijn een paar tai-chi-leerlingen die ik privéles geef. Maar de rode draad van het moment is mijn album. Ook mijn zoons van 23 en 25 beoordelen de liedjes. 'Pap, je hebt techno gemaakt,' zei de oudste laatst."

IS DEZE SITUATIE IDEAAL?

"Ik kan niet zoveel met dat woord, het is voor mij net zoets als 'gelukkig'. 'Daar denk ik niet zoveel over na,' zeg ik altijd, als mensen vragen of ik dat ben. Ik heb mijn hele leven voornamelijk gedaan waar ik zin in had. Ik kom uit een kunstenaars-familie, het was normaal dat ik kunstenaar

HOE DOET IE HET?

Door Jowi Schmitz
Foto: Minke Faber

GESCHATTE JAARINKOMSTEN:

- Hoogste jaaromzet: "80.000 gulden van de Buma plus nog wat extra omzet. Dat was in 1987, toen had ik de muziek voor drie tv-shows van het bedrijf van mijn vader Ton Hasebos gemaakt. Zo heb ik mijn eerste huis kunnen kopen."
- Laagste jaaromzet: € 10.000.

MUZIKANTENKOSTEN:

- "Software, trommels, microfoons, een goeie marimba, een goeie sopraansax, een goeie

elektrische piano, een bougarabou – dat zijn vier Afrikaanse trommels die bij elkaar horen – een vibrafoon. Dat is waar ik het op dit moment mee doe."

GROOTSTE UITSPATTING DIT JAAR:

- "Door een erfenis kon ik onlangs nieuwe computerapparatuur kopen. Ik denk dat het bij elkaar zo'n € 5000 kostte."

<https://www.hanshasebos.com/>

werd. Maar naar een 'ideaal' streefde ik nooit. Ook niet naar geld trouwens, wat geld betreft heb ik altijd mazzel gehad. En zelfs toen ik geen geld had kwam er uiteindelijk weer een nieuw project. Toen ik dat had overleefd dacht ik: zie je wel, ik heb niet veel nodig. Wat ook hielp: ik woonde samen. Dus ik hoefde het niet allemaal in mijn eentje te doen."

DUS ALS GELD NIET UITMAAKTE, ZOU JE HETZELFDE DOEN?

"Waarschijnlijk precies hetzelfde. Waarachtigheid, dat vind ik van belang. En 'ontwikkeling', als je dan toch woorden moet kiezen. Als ik een cd heb gemaakt, wil ik die aan mijn vrienden en familie laten horen. Daarna ga ik weer door, naar het volgende project. Misschien moet ik meer etaleren, meer online zetten. Mijn zoons zeggen dat ik dat moet doen, maar misschien zit het er gewoon niet in."

DOE JE OOK KLUSSEN BUITEN DE MUZIEK OM?

"In 2014 ben ik tai-chi-les gaan geven. Dat ging zo: begin jaren negentig was ik zo serieus en zoveel met muziek bezig, dat ik dacht: ik heb een hobby nodig. Dat werd tai chi. Maar begin jaren nul begon het te kriebelen. Ik wilde me verdiepen, ik wilde voorbij de hobby. Dus ik vroeg aan mijn leraar: zou het gek zijn als ik les ging geven? Nee, zei mijn leraar, helemaal niet. Daarna heb ik de volgende stap gezet. Ik heb trouwens nog wel geprobeerd om tai chi met muziek te verbinden: Chidrumming. Dit bleek te moeilijk: én drummen én tai chi doen. Toch zijn er raakvlakken met de muziek: tai chi lijkt op improviseren. Het is uiteindelijk allebei 'in het moment' zijn. Tijdens workshops bij bijvoorbeeld Buitenkunst – een stichting voor kunsteducatie waar ik al bijna dertig jaar lesgeef in de zomer – wilde ik ook

tai-chi-oefeningen doen als opwarming. Maar muzikanten willen meestal geen tai chi, ze zijn vaak niet zo lichaamsbewust."

INVESTEER JE IN CARRIÈRE?

"In feite investeer ik alles in mijn vak. Mijn geld gaat op aan wonen, eten en muziek. Ik heb sinds '96 Logic Pro, de recording software van Apple, daar moet je ook in blijven investeren. Maar het gaat natuurlijk ook om spullen die je in de loop der jaren verzamelt. Sowieso hebben slagwerkers er een handje van om veel spullen te verzamelen. Zo'n marimba en zo'n vibrafoon zijn grote instrumenten. Als ik naar een optreden ging, had ik soms een heel busje vol. Met nog een drumstel erbij, trommels. Als je dan workshops gaat geven heb je nog meer nodig. Met de spullen die ik hier heb staan, kan ik zo voor twintig man een workshop trommelen geven."

HEB JE IETS AAN NABURIG RECHT?

"Het loont vooral om componist te zijn, dat is Buma. Sena heeft me minder opgeleverd. Maar misschien heb ik ook niet genoeg cd's aangemeld en bovendien maak ik niet het soort muziek dat vaak op de radio wordt gedraaid."

WAT IS JE GEHEIM?

"Ik begin met niks. Daarna ga ik maken. Of dat nou tekenen of muziek maken is. Leegte, daar start het mee. Het is hoe ik in elkaar zit, al vanaf heel jong werk ik zo. Ik zeg het ook altijd tegen mijn tai-chi-leerlingen: durf fouten te maken, begin, van daaruit kun je je verder ontwikkelen. En dat ontwikkelen, dat houdt nooit op."

Behalve door corona werd Sena in de tweede helft van 2020 in beslag genomen door twee arresten van het Europese Hof van Justitie. Het betreft een Ierse en een Spaanse zaak, die beide wat stof deden opwaaien in de wereld van het naburig recht. Ook veel aangeslotenen werden door soms wat kort door de bocht geformuleerde analyses van de uitspraken gealarmeerd. Waar gaat het over? En wat zijn de gevolgen?

Door Erik Thijssen illustratie: Robert Swart

RAAP-PPI EN ATRESMEDIA – TWEE ARRESTEN EN HUN GEVOLGEN

RAAP-PPI

Op 8 september jl. heeft het Europese Hof van Justitie (EHvJ) uitspraak gedaan in de zaak Recorded Artists Actors Performers (RAAP) tegen Phonographic Performance Ireland (PPI). RAAP en PPI zijn beide in Ierland gevestigde naburige rechtenorganisaties, maar vertegenwoordigen ieder een andere groep rechthebbenden: RAAP vertegenwoordigt uitvoerende kunstenaars en PPI vertegenwoordigt producenten. RAAP en PPI waren het oneens over vergoedingen aan uitvoerende kunstenaars die niet binnen de Europese Economische Ruimte (EER) wonen. In haar uitspraak heeft het Hof geoordeeld dat er door individuele lidstaten van de Europese Unie geen rechthebbenden uit zogenoemde derde staten (staten die niet tot de EER behoren) uitgesloten mogen worden van het recht op een billijke vergoeding. Dat zou alleen mogen als dat in Europese wetgeving vastgelegd is. Dat is op dit moment niet het geval. Op basis van de Wet op de naburige rechten is alleen repertoire waarvan de oorspronkelijke mastereigenaar gevestigd is in een land dat het Verdrag van Rome heeft ondertekend, beschermd voor alle vormen van openbaarmaking. De VS hebben het verdrag van Rome niet geratificeerd. (Bij web- of simulcas-

ting geldt dat repertoire uit alle landen die het WPPT-verdrag hebben geratificeerd, waaronder de VS, door Sena vertegenwoordigd wordt.) Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft als gevolg van het RAAP-PPI arrest inmiddels een wetwijziging doorgevoerd. Het onderscheid tussen bescherming op basis van het Verdrag van Rome, dan wel WPPT is daarmee met ingang van 1 januari jl. vervallen.

Sinds 1 januari valt repertoire waarover eerder niet met Sena hoefde te worden afgerekend onder de vergoedingsplicht aan en via Sena. Sena zal dan ook gaan incasseren en reparteren voor o.a. ‘Amerikaans repertoire’ voor alle vormen van openbaarmaking. Sena is daartoe in gesprek met betalingsplichtigen om te komen tot een tariefaanpassing. Markus Bos (directeur van Sena): “Als de tariefsverhogingen voor muziklicenties geen gelijke tred houden met de toename van de hoeveelheid beschermd repertoire, dan zal dat een algehele daling van de minutenwaarde tot gevolg hebben. Dat willen wij uiteraard voorkomen en kan ook niet de rechtvaardige uitkomst zijn van deze wetwijziging. Tegelijkertijd zijn wij van mening dat de wetgever altijd bedoeld heeft dat landen die niet zelf naburige rechten hebben

ingevoerd, en dus niet ook zelf de eigen rechthebbenden en rechthebbenden uit andere landen dezelfde rechten toekennen, geen aanspraak zouden moeten kunnen maken op rechtsbescherming in Nederland. Het wederkerigheidsprincipe lijkt een logisch en rechtvaardig uitgangspunt. Nu dat alleen op Europees niveau bepaald kan worden roepen wij, samen met de vakbond, Ntb/Kunststenbond en de NVPI, de Europese Commissie op gebruik te maken van de bevoegdheid die individuele rechtstaten niet hebben, maar de Europese Commissie volgens het Hof wel heeft. We hopen dus op spoedig herstel van de balans en roepen ook betalingsplichtigen op die lobby te steunen. Tot dat moment moeten wij de wet uitvoeren zoals hij is.”

ATRESMEDIA-ARREST

In het Atresmedia-arrest heeft het Hof van Justitie (op 18 november 2020) geoordeeld dat de billijke vergoedingsaanspraak van art. 8 lid 2 van de VLN-richtlijn, een EU-richtlijn over naburige rechten, niet van toepassing is wanneer een gebruiker “een audiovisuele opname die de vastlegging van een audiovisueel werk bevat waarin een fonogram of een reproductie daarvan is opgenomen, meedeelt aan het publiek”.

Het arrest kent veel vraagtekens in hoe de doorwerking zal zijn naar Nederland, mede omdat de Nederlandse wet daarbij bepalend is. Berichten op sommige juridische weblogs die concludeerden dat voor audiovisuele openbaarmaking geen Sena-vergoeding meer verschuldigd zou zijn, zijn wat Sena betreft wat al te kort door de bocht. Zo heeft Nederland in 1993 in de Wet naburige rechten (WNR) aan uitvoerende kunstenaars en fonogrammenproducten veel meer rechten toegekend dan alleen een vergoedingsaanspraak bij bepaalde vormen van gebruik, zoals de richtlijn als minimum voorschrijft. Onder meer hebben Nederlandse rechthebbenden een verbodsrecht voor alle vormen van exploitatie. Dit betekent dat indien exploitatie niet onder het vergoedingsrecht via Sena zou vallen, het gebruik automatisch onder

het verbodsrecht van uitvoerenden en producenten valt. Openbaarmaking zonder hun toestemming is dan een inbreuk en is schadeplichtig. Daarnaast zijn zowel de rechthebbenden als de betalingsplichtigen er altijd vanuit gegaan dat televisieomroepen ook betaalden voor de meeste vormen van audiovisuele programma's waarin muziekopnames zijn verwerkt. En ook dat blijkt uit (eerdere) rechtspraak.

Markus Bos: “Sena stelt zich primair op het standpunt dat met het Atresmedia-arrest niets verandert aan de Nederlandse situatie. Wij zullen onze aansluitingscontracten aanpassen om ook via vrijwillig collectief beheer, dus op verzoek van onze aangeslotenen op basis van hun verbodsrecht, vergoedingen te innen. Wie daarvan geen gebruik

wil maken en individueel afspraken met een opdrachtgever wil maken, mag zich daarvan uitsluiten, een zogenaamde ‘opt-out’ mogelijkheid. Over een zeer grote hoeveelheid gebruik van muziek in audiovisuele producties bestaan geen individuele contracten of alleen contracten die niet zien op een vergoeding voor meedelen aan het publiek. Zonder collectief beheer zou er een enorme administratieve verplichting ontstaan voor zowel gebruikers als rechthebbenden om bij elk gebruik door omroepen in audiovisuele producties vooraf toestemming te verkrijgen en te verlenen. Wij zijn blij dat de rechthebbenden vertegenwoordigers binnen Sena dit links- of rechtsom graag aan Sena willen blijven toevertrouwen. Hoe dit precies in zijn werk zal gaan zullen wij zo spoedig mogelijk communiceren.”

‘IK HEB STAAN DANSEN TOEN IK HET BERICHT KREEG’

Door Jimmy Tigges

Bij het Sena Muziekproductiefonds bleven de subsidieaanvragen voor albumproducties binnenstromen. Een kleine greep uit de vele gehonoreerde projecten. Wat konden de ontvangers met de bijdrage van Sena en hoe verloopt de planning?

MARIEKE KOOPMAN

Marieke Koopman had een droom: het opnemen van een swingjazz-cd met bigbandsound. “Gek genoeg was deze periode waarin niks kan een heerlijke gelegenheid om die droom te laten uitkomen,” zegt ze. Via voordekunst.nl haalde zij het streefbedrag binnen waarmee zij het inhuren van professionele muzikanten en een dito studio kon bekostigen. “Ik vind het belangrijk om muzikanten een eerlijke prijs te betalen. En dankzij het Sena-geld kon ik de mixing en mastering door een professionele sound engineer laten doen. Het loste het gat in mijn budget op, geld dat ik anders had moeten lenen. Ik vind het te gek dat Sena in mij gelooft en mij wil ondersteunen. Ik heb staan dansen toen ik het bericht kreeg, een heel mooi cadeautje.”

MUZIEKNEST

Koopman, die als schrijfster, actrice, danseres en zangeres actief is in de theaterwereld, komt, zoals ze dat noemt, uit een ‘barokmuzieknest’. Haar vader, muzikant Ton Koopman, is een grote naam op het gebied van oude muziek. Bach-kenner *par excellence*. “Tien jaar geleden vertelde hij in een interview tussen neus en lippen door

dat zijn vader voor de Tweede Wereldoorlog jazzmuziek maakte. Hoe die zijn drumstel in zijn bakfiets gooide en langs zalen en cafés trok. Dat was voor mij een openbaring. Op dat moment realiseerde ik mij dat mijn liefde voor jazzmuziek van mijn opa komt.” De periode 1925-1940 waren de hoogtijdagen van de swing. “Ik word al heel lang ontzettend gelukkig van swingjazz. Die muziek raakt mij in mijn hart: de diepgang, het emotionele, de speelsheid. Wat een ontdekking dat ik er als kleindochter in deze tijden dezelfde voorliefde voor heb! Ik kwam ‘terug thuis’ als het ware. Dat was het startpunt van dit project.” Koopman ontdekte dat de liedjes die al op haar verlanglijst stonden vrijwel allemaal uit die periode kwamen. “Veel van die jazzstandards worden nog steeds gezongen, maar vaak zonder het couplet vooraf, de *verse*. Dat wilde ik weer toevoegen, *Stardust* van Hoagy Carmichael zonder verse is alsof je halverwege het verhaal begint.” De bezettingen op de cd variëren van duet tot kleine bigband. Als kers op de taart is er één nummer waarin haar vader haar begeleidt op klavecimbel. Jazz

meets baroque. Inmiddels is het lanceringstraject ingezet. “De rare tijden waarin we leven houden mij niet tegen om de cd eind voorjaar uit te brengen. Muziek moet blijven leven, zeker in deze tijd. Ik wil het hoe dan ook nu doorzetten.”

‘MUZIEK MOET BLIJVEN LEVEN, ZEKER IN DEZE TIJD’

Foto: John Schenk

TEMPLE FANG

Doorzetten is ook het credo van Dennis Duijnhouwer, zanger-bassist van de psychedelische spacerockband Temple Fang. De door Duijnhouwer en gitarist Jevin de Groot in 2018 opgestarte band stond al snel op menig podium, waaronder dat van Roadburn 2019. Terwijl de groep ook in coronatijden

via enkele livestreamconcerten in beeld bleef, groeide de vraag naar een album. Verschillende labels toonden belangstelling, maar Temple Fang houdt het liever in eigen hand. “We willen graag onafhankelijk blijven,” vertelt Duijnhouwer. “Voor ons is het relevant wat je als band kan doen zonder label en zonder management. Vorig jaar juni hebben we een 12” op

vinyl uitgebracht, ‘Live at Merleyn’. Driehonderd genummerde exemplaren. Binnen twee dagen uitverkocht, en dat via de mailorder. Nu willen we een volgende stap maken.” Door de omstandigheden werd een geplande tour steeds opgeschoven, slechts één optreden, in december, ging door. “Daarna hebben we op Noorderslag via livestream volgens mij

Foto: Maaïke Ronhaar

goed gescoord. Normaliter krijg je dan meteen een golf van boekingen over je heen. Dat missen we nu ook.”

Al die gemiste concerten sloegen gaten in het handbudget. Het oorspronkelijke plan, het uitbrengen van een dubbel-lp, lijkt daardoor zelfs met de verkregen Sena-subsidie moeilijk haalbaar.

“Zo’n plaat maken is een logistieke

puzzel geworden. We moeten praktisch denken: wat kunnen we doen? Daar zijn we dagelijks mee bezig. Onderhandelen met de vinylperser of die wellicht water bij de wijn kan doen, dat soort dingen. We komen zo’n zes- à zeventuizend euro tekort.”

Een release gaat er hoe dan ook komen, “anders overleef je deze tijden helemaal niet”, zegt Duijnhouwer resoluut. “Hoe, daar zijn we nog niet

uit. We hebben voor eind maart een studio geboekt, tot die tijd moeten we uitvogelen wat we gaan doen.” Normaal gesproken zou het Sena-geld de mogelijkheid geven om iets extra’s te doen. “Bijvoorbeeld die dubbel-lp maken in plaats van een enkele. Of uitpakken met het artwork of een gatefold cover in plaats van een gewone hoes. Nu moeten we keuzes maken. Het Sena-geld is nu de financiële basis waarop we überhaupt een plaat kunnen maken. De nummers hebben we al klaar. Het hangt af van eventuele kortingen, een kwestie van puzzelstukjes leggen.”

DURSUN ERBAY

Dursun Erbay kijkt intussen uit naar de release van zijn debuut-EP, komende augustus. “Heel spannend,” zegt de man die zich als ‘rock & soul artist’ afficheert. Zes eigen nummers op vinyl, 250 genummerde en gesignde exemplaren, met een prachtige hoesfoto: het moest iets unieks worden.

Liedjes schrijven doet hij al lang. “Daar begin je als tiener mee. Ik heb bij Crazy Piano’s gespeeld, dat was heel intensief. Daar word je gedruild om te spelen. Een fantastische leerschool, ook in bandverband. Je speelt met een drummer en met een andere pianist. In creatief opzicht is het niks, maar het is wel erg goed voor je professionaliteit. Hoe krijg ik de juiste toon in wat ik speel? Hoe breng je het over, hoe houd je de aandacht vast? Dat leer je daar.” Nu hij 37 is, wil hij stappen zetten. “Ik ben een jaar geleden vader geworden, dat motiveert heel erg om er harder aan te trekken. Ik heb zoveel liedjes geschreven in verschillende stijlen. Soms funky, soms slow, dan weer rock. Ik wilde een aantal goede nummers bij elkaar op één plaat zetten. Het is een begin van meer dingen die gaan komen.”

Het geld uit het productiefonds is een welkome bijdrage aan de totstandkoming van zijn project. “Fijn dat ik dat kon meepakken. Ik vind het geweldig dat Sena er is van en voor muzikanten. Fijn dat je erkenning krijgt voor iets dat je zo graag wil doen. Dat geeft een extra push om een goed product af te leveren.” De nummers van zijn EP neemt hij op met de vaste band waarmee hij ruim vier jaar wekelijks in een Amsterdams café intensief jamde, totdat de coronamaatregelen dat verhinderden. “Met hen heb ik ook veel gigs gedaan. Dit is dé band.” De opnames staan voor begin april gepland. “Voor die tijd zijn we bezig in een thuisstudiootje, zodat je in de ech-

Foto: Shali Blok

te studio meteen kan beginnen met opnemen. Dat scheelt in de kosten. Geen discussies meer ter plekke of we wel of geen tweede toetspartij zullen toevoegen, er is een heel duidelijk plan.” Het liefst zou hij de albumpresentatie in augustus doen in een ruimte waar plek is voor iedere belangstellende, iets als thuishaven People’s Place. “Met een feestje erbij. En anders doen we het gewoon online. Dan huren we een grote studio en gaan we dat gebeuren ook weer registreren, als live-opnamen van de plaat.”

Releases van cd’s/Muziekproducties die met steun van het Sena Performers Muziekproductiefonds tot stand zijn gekomen worden besproken op de website en Facebookpagina van Dutch Performers House.

Geef informatie over het album door via het invulformulier op de homepage van: www.dutchperformershouse.nl

Mail info over je muziekproductie naar Rolf Delfos via: lordsoffle@gmail.com voor het radioprogramma Dutch Jazz op Sublime FM.

‘ZO’N PLAAT MAKEN IS EEN LOGISTIEKE PUZZEL GEWORDEN’

‘HET IS EEN BEGIN VAN MEER DINGEN DIE GAAN KOMEN’

Vorig jaar nam de Federatie Auteursrechtbelangen, met de drie aangesloten koepels Platform Makers, Platform Creatieve Media Industrie (PCMI) en de branchevereniging van rechtenorganisaties (VOI©E), het initiatief tot het vormen van een steunfonds voor rechthebbenden in de auteursrechtensector. De deelnemende rechtenorganisaties stelden gezamenlijk 5 miljoen euro beschikbaar en deden een beroep op de overheid om ook bij te springen.

Door Erik Thijssen

TWEEDE TRANCHE STEUNFONDS RECHTENSECTOR

In september zette minister Van Engelse hoven van OCW haar definitieve handtekening onder de subsidie van 5 miljoen euro aan het Steunfonds, waardoor totaal 10 miljoen euro beschikbaar was voor creatie van (nieuwe) werken (boeken, journalistieke werken, beeld, muziek en films). In februari werd bekend dat de regering een aanvullende subsidie van 10 miljoen euro aan het fonds beschikbaar zal stellen. Erwin Angad-Gaur, voorzitter van Platform Makers en van Sena Performers, noemde het eerder al “een druppel op de gloeiende plaat”. “Maar vele druppels kunnen toch een verschil maken.” Uiteraard is hij blij met deze aanvullende bijdrage. “Om meerdere redenen. Eind vorig jaar werd bekend dat de minister nogmaals een bijdrage zou geven. Het bedrag was nog niet definitief. Onder meer op basis van de resultaten van de eerste tranche en de wijze waarop alle subfondsen werken, de behoefte waarin het aantoonbaar

voorziet en de grote groepen rechthebbenden die er een klein steuntje in de rug door hebben gekregen, is uiteindelijk opnieuw 10 miljoen beschikbaar gesteld. Niet alleen voor de muziek, maar, evenals de vorige keer, ook voor schrijvende, beeldende en audiovisuele makers.”

Hoe komt het geld binnen de muzieksector beschikbaar?

Angad-Gaur: “Daar gaan we uiteraard binnen Sena als een razende mee aan de slag, net als de andere organisaties in de andere sectoren. Heel veel regelingen uit de eerste tranche zijn vele malen overvraagd. Uiteraard een van de redenen waarom de overheid niet om de behoefte heen kon. Tegelijkertijd zitten we in een andere fase van de crisis dan midden en eind vorig jaar.”

Buma en Sena gingen vorig jaar als eerste van start met het Noodfonds Muziek en Sena met onder meer een versoepelde

ronde van het Muziekproductiefonds. Komt daar vervolg op?

“Als gezegd: we zijn nog bezig. Helder is dat in ieder geval het Muziekproductiefonds in een enorme behoefte voorziet. Dat was altijd al zo met onze reguliere rondes voor alleen eigen beheer-producties, maar nu des te meer. Daarnaast zitten we nu in een fase waarin nagedacht moet worden over een doorstart van de sector: het is goed dat we creatie stimuleren, maar we moeten meer doen dan dat. Het werk moet ook weer uitgevoerd en gepresenteerd kunnen worden. We zullen dus ook inzetten op projecten met dat doel. Daarbij zullen alle projectvoorstellen door het ministerie moeten worden goedgekeurd. Dus we zullen zo snel mogelijk handelen, maar ik moet even geduld vragen. We communiceren zo spoedig mogelijk onze plannen. Daar mag iedereen op rekenen.”

(wordt vervolgd)

COLUMN HENK WESTBROEK

NIKS IS NORMAAL

Omdat in tijden van corona popartiesten geen podium hebben en nul komma niks verdienen maar toch de bakker moeten betalen, stak de overheid de helpende hand toe. De NPO kreeg tien miljoen euro extra voor muziekprogramma's op tv. Componist Stephan Emmer maakte zich hier beresterk voor. Hiervoor verdient Stephan het applaus dat verplegers tijdens de eerste coronagolf gegund was. Omdat het voor de NPO een extra zak geld was, werd de eis eraan verbonden dat de artiesten voor hun werk betaald zouden krijgen. Sterker nog, het was de expliciete bedoeling dat de uitverkoren artiesten het meest van dit culturele hulpprogramma profiteren zouden. Dit was nieuw in de glimmende wereld van radio en tv. Het was namelijk gebruikelijk dat popartiesten voor hun werk op deze podia betaald werden met een vriendelijk dankjewel van een stagiaire én een koffiekop met het hoofd van de presentator van het programma erop getatoeëerd. Terug in de tijd... Een jaar of twintig geleden werd ik door de NCRV gevraagd om een handvol liedjes te komen zingen en nadat ik het betreffende formulier daartoe had ingevuld werd me een reiskostenvergoeding op basis van de tweede klasse in het openbaar vervoer toegezegd. Zeven euro en 40 cent. Ik ontving zes weken later 5000 euro. Zes weken en 1 dag later belde de financiële administratie me om uit te leggen welke domme fout er gemaakt was. Het bleek dat op dezelfde dag achter-

naamgenoot Eva-Maria Westbroek op de klassieke zender ook gezongen had. En als gevolg van persoonsverwisseling had zij mijn reiskostenvergoeding en ik haar honorarium ontvangen. De NCRV bood haar excuses aan, vergezeld van een flesje wijn. Of Eva-Maria een betere fles ontving weet ik niet, maar ik hoop het voor haar. Terug naar nu...

Tot 1 juni worden volop muziekprogramma's uitgezonden waarin anderen dan Nick en Simon laten zien wat ze in hun muzikale mars hebben. Van elke euro die de NPO hiervoor te besteden heeft, gaat 5 cent naar de artiesten. Als de balans straks opgemaakt wordt is dat in totaal een half miljoen. De andere 9,5 miljoen zal zijn uitgegeven aan de presentatie, een muziekredactie, het salaris van de speciaal aangestelde cultureel coördinator en zo zijn er nog wat kostenposten. Dit is in strijd met het uitgangspunt dat de muzikale uitverkorenen het meest van het steunprogramma genieten moesten, maar aan de andere kant: eindelijk krijgen artiesten betaald voor hun werk, hoe weinig dan ook. En bovendien, er is nu geen weg terug! De Tweede Kamer heeft net een motie van de SP aangenomen waarin geestig geformuleerd stond dat omroepen artiesten loon naar werken moeten gaan geven omdat 'exposure geen wettige betaalmiddel is'.

Kortom, de coronacrisis en de Tweede Kamer hebben eensgezind op hun geweten dat betaling van popartiesten onomkeerbaar is, toch? Nee hoor. De mediawet verbiedt het de Kamer om in te grijpen in het doen en laten van de omroepen en uit volstrekt betrouwbare bron weet ik dat het na 1 juni gewoon weer wordt zoals het was voor artiesten. Niks wordt normaal.

‘KORTOM, DE CORONACRISIS EN DE TWEDE KAMER HEBBEN EENSGEZIND OP HUN GEWETEN DAT BETALING VAN POPARTIESTEN ONOMKEERBAAR IS, TOCH?’

BEVRIJDINGSFESTIVALS

5 MEI

**FINALE DUTCH JAZZ
COMPETITION**

13 JUNI

WONDERFEEL

16 T/M 18 JULI

